

СЕНС БУТТЯ: СМЕРТЬ ЧИ БЕЗСМЕРТЯ?

Деякі песимісти стверджують, що смерть робить життя безглуздим. І навпаки, Бернард Вільямс і Віктор Франкл стверджують, що смерть – це те, що породжує ідею безсмертя, надає сенс життю. Що найцікавіше, на мою думку, ці три поняття дуже тісно пов'язані між собою. В історії філософії та психології можемо знайти потужний аналіз того факту, чому безсмертя необхідне аби життя людини було значущим. На відміну від такого осмислення вічності, було дуже мало уваги до ствердження, що смерть необхідна для того, щоб життя людини було значущим. Теза про смерть чи безсмертя є дуже значущою в нашому житті, вона відкриває лан простору для міркувань.

Чи смерть настільки проблема в нашому житті, чи це твердження також сумнівне? Якщо кінець дає сенс нашому життю, як це робиться? Якого сенсу в нашому житті надає безсмертя? Оскільки більшість людей хочуть жити змістовним життям, важливо краще зрозуміти, яку роль, якщо така є, смерть відіграє в наданні сенсу нашому життю. Можна стверджувати, як і Вільямс, і Франкл, що смерть необхідна для життя, щоб мати сенс існування. Це сильна претензія і слід відрізнити її від більш слабкого твердження про те, що смерть в деяких ситуаціях може посилити пошук сенсу в житті людини. Як я буду стверджувати, недостатньо підтримки більш сильної претензії, але є підтримка слабших претензій.

Перш ніж розпочати, я повинен пояснити, що я маю на увазі під «сенсом у житті» і як воно пов'язане із смертю та безсмертністю. По-друге, я поділяю думку, що смерть надає сенсу нашому життю. По-третє, я поділяю думку багатьох інших, що сенс приходить із ступенем життєвих здобутків, так що можна сказати, що деякі людські життя є більш значущими, ніж інші. Альберт Ейнштейн і Нельсон Мандела є прикладами людей, які досягли великих результатів і які вели змістовне буття. У відповідь на тих людей, які стверджують, що сконання робить наше життя безглуздим, Франкл пише: «Якби ми були безсмертними, ми могли б законно відкласти кожен дію назавжди. Це не матиме ніякого значення, чи зробили ми щось зараз. Але перед обличчям смерті як абсолютного фініша в нашому майбутньому і межі наших можливостей, ми знаходимося під імперативом максимально використовувати наше життя, не даючи особливих можливостей».

Живучи вічно, ми будемо зволікати або, іншими словами, ми були б невмотивовані, щоб вжити заходів. Отже, нічого не буде зроблено (Франкл припускає), і наше життя стане безглуздим. Маючи обмежену кількість часу, щоб жити, це мотивує нас жити більш повно, вважає Віктор. Стверджуючи, що кожна дія могла б бути відкладена назавжди, якби ми були безсмертними, Франкл завищує свою справу. Звичайно, багато дій, таких як написання роману, можуть бути відкладені на невизначений термін. Однак деякі дії все одно доведеться виконувати терміново. Наприклад, якщо безсмертна людина потрапляє в автомобільну аварію, і в нестерпному болю, витягти цю людину з уламків і полегшити її біль – це те, що не можна було відкласти. Багато вчених, в тому числі Мартін Гайдеггер і Ернест Беккер, стверджували, що ми живемо своїм життям у запереченні смерті. Джуліан Янг, обговорюючи думку Гайдеггера, називає це заперечення смерті «ілюзією безсмертя». Якщо правильно, як я вважаю, що більшість людей живуть під ілюзією безсмертя, то наша бездіяльність не буде служити, щоб мотивувати їх. Ми чуємо про смерть в нічних новинах і бачимо некрологи в наших щоденних новинах. Отже, як ми можемо жити під ілюзією безсмертя? Я вважаю, що страх смерті пояснює, чому люди пригнічують думку про смерть. Це може бути частиною пояснення, але це не повне пояснення. Є ще один аспект смерті, який допомагає пояснити, що дозволяє нам заперечувати нашу власну смертність. Ми можемо подивитися на таблиці очікуваної тривалості життя, щоб отримати уявлення

про середню тривалість життя для нашої вікової когорти, але оскільки існує зміна тривалості нашого індивідуального життя, ми не знаємо, коли ми помremo. Людина може жити коротше або довше, ніж середня тривалість життя. Навіть коли у людей діагностували невиліковну хворобу, вони часто не знають, коли помруть.

Саме ця невизначеність знання того, коли ми помremo, допомагає пояснити, як люди можуть жити в ілюзії безсмертя. Припустимо, як це було відображено у фільмі Ендрю Ніккола «Вчасно», що коли людина народжується, на одній з її рук з'являється термін придатності. Але на відміну від фільму, уявимо, що термін придатності не може бути продовжений, придбавши хвилини від іншої людини; це тверда дата смерті. Нарешті, припустимо, що існує мінливість того, як довго живуть особини. Деякі особини, наприклад, знають, що термін їх дії закінчиться через 30 років, а інші, наприклад, знають, що термін їх дії закінчиться через 78 років. Який вплив матиме знання того, як довго нам залишилося жити, на сенс нашого життя? Чи було б наше життя, в середньому, більш значущим, якби кінцева точка нашого життя була відома, ніж якби вона була невідома, а якби взагалі ми були безсмертні? Я підозрюю, що наше життя, в середньому, було б більш значущим в цих умовах. Як певний термін придатності додасть сенсу нашому життю? Терміни часто мотивують людей вживати заходів для досягнення своїх цілей. Знаючи, коли ми помremo, це забезпечить тип кінцевого терміну, який буде мотивувати людей до досягнення своїх цілей. Як зазначає Леон Касс: «Знати і відчувати, що людина ходить тільки один раз, і що крайній термін не в полі зору, для багатьох людей є необхідним стимулом до прагнення до чогось вартісного». На відміну від термінів проекту, смерть – це не крайній термін тільки для одного, а для всього в житті. Маючи обмежену кількість часу, щоб жити, людина повинна приділяти пріоритетну увагу тому, що хоче робити в своєму житті, і ніхто не може дозволити собі зволікати.

Багато термінів проекту, з якими ми стикаємося, не мають серйозних наслідків, якщо ми пропустимо крайній термін. У деяких випадках ми можемо домовитися про новий термін. На противагу цьому, оскільки смерть знаменує собою постійний кінець свого існування, зволікання з тим, що людина хоче робити в житті, має серйозні наслідки. Якщо людина, наприклад, знає, що їй залишилося жити всього два роки, і не вживає заходів для досягнення своїх цілей, то вона ніколи не досягне цих цілей. Не вживши заходів протягом свого єдиного життя, вона змарнувала б свою єдину можливість досягти цих цілей. Смерть – це більше, ніж просто крайній термін з серйозними наслідками для тих, хто не переслідує своїх цілей. Смерть також показує нам, що людське життя крихке, що, в свою чергу, може спонукати нас цінувати своє життя. Але з іншого боку є та було дуже багато людей, які сприяють позитивно на наш всесвіт. Вони зробили багато відкриттів, відіграють велику роль в розвитку людства. Якщо так подумати, вони б змогли зробити набагато більше та прискорити темп людського розвитку, якщо би не фатальний кінець...

Багато філософів стверджують, що смерть шкідлива і зла. Інші намагаються збалансувати ці аргументи, вказуючи на способи, якими наша кваліфікація може бути корисна для нас. Я поміркував над темою буття смерті чи безсмертя. Це дуже складне питання, над яким можна роздумувати цілу вічність. Проте, на мою думку, смерть – краще, ніж безсмертя, бо саме завдяки їй наше життя набуває сенсу, завдяки їй ми кожного дня маємо мотивацію прожити цей день по максимуму. Так, може здаватися, що безсмертя відкриває великі ворота до пізнання всесвіту, але чи вистачить сили у людини нескінченно знаходити в житті насолоду. Найкращою альтернативою є подовження тривалості нашого життя.

Список використаних джерел

1. Бернард Вільямс (1973). Справа Макропулоса: роздуми про нудьгу безсмертя. Кембридж: Видавництво Кембриджського університету. С.82–100.
2. Віктор Франкл (2006). Людина у пошуках справжнього сенсу. Харків : Фоліо. 160 с.
3. Джуліан Янг (2001). Пізня філософія Гайдеггера Джуліан Янг. С.53-148
4. Ернест Беккер (1997). Заперечення смерті. Нью-Йорк: Free Press.
5. Ірвін Ялом (2015). Екзистенційна психотерапія. С. 7